

Sygn. akt V CSK 295/13

POSTANOWIENIE

Dnia 7 marca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku J. S.
przy uczestnictwie S. W.
o podział majątku spółki,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 7 marca 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika
od postanowienia Sądu Okręgowego w B.
z dnia 21 lutego 2013 r., sygn. akt II Ca [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i oddala
wniosek wnioskodawcy o zasądzenie kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Uczestnik S. W. wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w B. z dnia 21 lutego 2013 r. oddalającego jego apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w Ż. z dnia 7 września 2012 r. wydanego w sprawie o podział majątku spółki cywilnej. Sąd Rejonowy ustalił, że przedmiotem podziału jest 11 urządzeń o łącznej wartości 319 190 zł, które wspólnie służyły stronom do prowadzenia wyciągu narciarskiego na naśnieżanym stoku. Składniki te podzielił ten sposób, że wnioskodawca otrzymał armatkę śnieżną, natomiast uczestnik pozostałe składniki oraz został zobowiązany do dopłaty na rzecz wnioskodawcy kwoty 144 580 zł w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia. Sąd wskazał, że skuteczne rozwiązanie spółki nastąpiło na skutek wypowiedzenia umowy przez wnioskodawcę z ważnych powodów z dniem 15 grudnia 2008 r., jednak w rzeczywistości strony nie uważały wnioskodawcy za wspólnika już od 1 stycznia 2007 r., gdyż z takim dniem miał on wystąpić ze spółki na podstawie aneksu z 1 października 2006 r. Aneks ten został uznany za bezskuteczny dopiero w postępowaniu sądowym zakończonym w listopadzie 2008 r., w którym wnioskodawca domagał się należnych na jego podstawie spłat od uczestnika i osoby, która przystąpiła do spółki na mocy postanowień tego aneksu. Sąd Rejonowy wyjaśnił, że przyjęty sposób podziału uwzględniał faktyczny rozdział składników majątku spółki między stronami, dokonany przez nie po zaprzestaniu współpracy z końcem 2006 r. i miał na uwadze późniejsze samodzielne wykorzystywanie wyciągu przez uczestnika. Termin spłaty Sąd określił mając na względzie długotrwałość procesu, dającą uczestnikowi dostatecznie dużo czasu na zgromadzenie środków. Uczestnicy zgłosili w toku postępowania także szereg wniosków o dokonanie rozliczeń z tytułu nakładów i pożytków, które przynosił majątek wspólny, jednak – mimo wskazania w uzasadnieniu stanowiska Sądu w tych kwestiach, w orzeczeniu nie zamieszczono rozstrzygnięcia o tego rodzaju roszczeniach.

Sąd Okręgowy w B., rozpoznając sprawę na skutek apelacji uczestnika wskazał na brak substratu zaskarżenia w zakresie zarzutów dotyczących rozliczenia nakładów i pożytków, oceniając przy tym zarzuty w tym zakresie są nieuzasadnione, nie podzielił też stanowiska skarżącego w pozostałej części. Nie

dopatrzył się podstaw do stwierdzenia zarzucanej nieważności postępowania z powodu niewezwania do udziału w nim żony uczestnika, gdyż odmówił jej statusu osoby zainteresowanej wynikiem sprawy o podział majątku spółki, w której nie uczestniczyła, a ponadto stwierdził, powołując się na orzecznictwo, że nawet uznanie jej za zainteresowaną nie powodowały, aby pominięcie jej udziału prowadziło do nieważności postępowania. Wskazał też, że wcześniej uczestnik nie zgłaszał twierdzeń o pozostawaniu w związku małżeńskim i obowiązującym w tym związku ustroju majątkowym, wobec czego podniesienie tych okoliczności w postępowaniu odwoławczym jest spóźnione. Podział majątku uwzględniający sposób jego wykorzystywania Sąd uznał za prawidłowy, skoro uczestnik z przyznanych mu składników przez cały czas korzysta z pomocą zatrudnionych osób, zaś ocenę sytuacji majątkowej uczestnika, jako umożliwiającej mu uiszczenie dopłaty uzasadnił ustaleniami biegłego o dochodach jakie przynosi prowadzenie wyciągu i przypuszczeniami co do dochodów uzyskiwanych przez uczestnika w USA, gdzie mieszka, a ponadto możliwością zaciągnięcia kredytu.

Uczestnik postępowania oparł skargę kasacyjną na obu podstawach z art. 398³ § 1 k.p.c. Zarzucił błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 211 k.c. oraz art. 212 k.c. w zw. z art. 875 § 1 k.c., a także art. 212 § 3 k.c. w zw. z art. 875 § 1 k.c. i art. 869 § 1 w zw. z art. 60 k.c. powodujące przyjęcie błędnych założeń i dokonanie niewłaściwego podziału majątku spółki. W ramach podstawy naruszenia przepisów postępowania wskazał uchybienie art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c.; art. 510 § 1 i 2 k.p.c.; art. 381 k.p.c. oraz art. 366 k.p.c.

We wnioskach uczestnik domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu dotychczas poniesionych kosztów i kosztów postępowania kasacyjnego.

Wnioskodawca wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasadzenie na jego rzecz od uczestnika kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze,

nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania. Skarżący uzasadnił potrzebę rozpatrzenia jego skargi przesłankami przewidzianymi w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., to znaczy wystąpieniem w sprawie istotnych zagadnień prawnych i oczywistą zasadnością złożonej skargi.

Dostrzeżone zagadnienia prawne ujął w pytaniach:

- 1) czy w sprawie o podział majątku spółki konieczne jest stosownie do treści art. 510 § 1 k.p.c. uczestnictwo małżonków będących w ustawowej wspólnotcie majątkowej wspólników, którzy posiadają interes prawny w rozstrzygnięciu;
- 2) czy zgodnie z art. 366 k.p.c. sąd orzekający jest związany jedynie rozstrzygnięciem innego sądu co do istoty sprawy, czy należy takie związanie rozumieć szeroko i dotyczy ono wszystkich kwestii, o których wypowiadał się inny sąd, nawet takich, których strona nie mogła skarżyć apelacją, bo nie dotyczyły istoty rozstrzygnięcia;
- 3) czy stosownie do treści art. 211 k.c. oraz 212 k.c. w zw. z art. 875 § 1 k.c. w wypadku, gdy sąd przyjął za możliwy i żądany przez uczestnika jest podział *in natura*, to powinien taki podział przeprowadzić konsekwentnie co do wszystkich składników, co do których jest to możliwe czy możliwe jest niekonsekwentne częściowe podzielenie składników *in natura* a częściowe ich przyznanie w całości uczestnikowi.

Z kolei oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynikać ma z istotnych naruszeń prawa materialnego oraz naruszeń prawa procesowego prowadzących do nierozpoznania apelacji i pozbawienia uczestnika i jego żony możliwości obrony swoich praw.

Zagadnienie prawne uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania musi mieć charakter istotny i być zagadnieniem nowym, dotychczas nie rozwiązany w orzecznictwie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 grudnia 2008 r., III CSK 285/08, BSN 2009, nr 4, s. 48). Skarżący winien zagadnienie to przedstawić przez jego sformułowanie z przytoczeniem przepisów prawa, na tle których powstało, a także wskazać argumenty prawne prowadzące do rozbieżnych stanowisk, zaś ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, także wyjaśnić dlaczego jest to zagadnienie, którego rozwiązanie jest istotne nie tylko dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, lecz także dla praktyki sądowej (por. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r. II CZ 35/01, OSNC 2002/1/11; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504 i z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, LEX nr 1230170).

Zagadnienia przedstawione przez uczestnika nie spełniają powyższych wymagań. Nie są zagadnieniami nowymi. Problem statusu małżonka wspólnika spółki cywilnej i jego uprawnień był szeroko omawiany w orzecznictwie (por. podsumowanie poglądów w tej materii w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2013 r., II CSK 193/12, Lex nr 1299157). Akceptowane jest także uprawnienie do udziału w postępowaniu o podział majątku osób zainteresowanych pośrednio (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2012 r., V CZ 117/11, OSN-ZD 2013/3/54). Nie budzi też już wątpliwości, że niewzięcie przez zainteresowanego udziału w postępowaniu nie powoduje nieważności tego postępowania (por. uchwałę (7) Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2010 r., III CZP 112/09, OSNC 2010/7-8/98), lecz jedynie stanowi uchybienie procesowe, którego wpływ na wynik sprawy wymaga wykazania w postępowaniu kasacyjnym, jeśli ma stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną. Nie wyraża istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. także drugie z przedstawionych pytań, które – mimo wskazania art. 366 k.c. jako przepisu wymagającego wykładni – zawiera wątpliwości odnoszące się do sytuacji unormowanej w art. 365 § 1 k.p.c., wielokrotnie wyjaśnianej w orzecznictwie (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2013,

IV CSK 62/13, Lex nr 1396775, czy z dnia 16 maja 2013 r., IV CSK 624/12, Lex nr 1353259 i powołane w nich orzecznictwo).

Trzecie zagadnienie nie wykazuje cech istotności. Sposób podziału nadwyżki majątku wspólnego pomiędzy wspólników wyznaczają art. 211 i art. 212 k.c., przy czym dokonany rozdział majątku polegał na przyznaniu poszczególnych, pojedynczych elementów (rzeczy) majątku wspólnego wnioskodawcy lub uczestnikom bez dzielenia tych rzeczy i przy uwzględnieniu sposobu faktycznego zagospodarowania składników majątkowych. Są to okoliczności powszechnie wskazywane jako te, które należy brać pod uwagę przy przyznawaniu składników majątkowych na podstawie art. 212 § 2 k.c.

Podniesione w skardze kasacyjnej zarzuty nie mogą być uznane za oczywiście uzasadnione, nie wskazują bowiem na takie uchybienia postępowania ani wady orzeczenia, które w sposób widoczny *prima facie* wskazywałyby na konieczność uwzględnienia skargi kasacyjnej.

Nie zachodzą więc przesłanki, którymi skarżący uzasadnił potrzebę rozpatrzenia jego skargi.

Okoliczności sprawy nie wskazują także, aby zachodziły inne podstawy przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpatrzenia.

Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego wynika z treści z art. 391 § 1, art. 13 § 2 i art. 520 § 1 k.p.c.